

HET PROEFSCHRIFT VAN ... JOY BURROUGH: NEDERLANDS WETENSCHAPPELIJK ENGELS

Marc van Oostendorp

Van de twintig proefschriften die vorige maand, in september 2002, aan de Katholieke Universiteit Nijmegen werden verdedigd, waren er veertien geschreven in het Engels, ook al hadden de auteurs Nederlands klinkende namen als De Jong, Hendriks en Hulsker. Aan andere Nederlandse universiteiten was het niet anders: de meerderheid van de dissertaties wordt in het Engels geschreven. Vooral in de technische vakken verschijnt vrijwel nooit meer een wetenschappelijke tekst in het Nederlands.

Ook het proefschrift dat Joy Burrough-Boenisch dit voorjaar in Nijmegen verdedigde, was in het Engels gesteld. Het is op minstens twee manieren bijzonder: het is geschreven door een moedertaalspreker, en het gaat over de kwaliteit van het Engels dat Nederlandse wetenschappers tegenwoordig produceren.

Vloeiendheid

In een van haar experimenten legde ze enkele door Nederlandse biologen geschreven wetenschappelijke teksten voor aan een internationaal gezelschap van collega-onderzoekers. Zij moesten de tekst beoordelen op leesbaarheid en kwaliteit, ongeveer op de manier waarop ze dat zouden doen als hun werd gevraagd te beoordelen of het artikel in aanmerking zou komen voor publicatie in een vaktijdschrift.

De grammatica en de spelling van het Engels bleken niet het grootste probleem; de foutjes die de schrijvers op deze onderdelen maakten, waren meestal overkomelijk. Een gemiddelde Nederlandse wetenschapper heeft dan ook al heel wat Engelstalig geleerd proza gelezen voordat hij of zij zelf onderzoeksresultaten moet formuleren. Een veel groter probleem leverde een stijlaspect op dat taal-

kundigen 'vloeiendheid' noemen – de manier waarop zinnen aan elkaar gehaakt worden.

In de ogen van Engelstalige lezers is de Nederlandse stijl van Engels schrijven nogal hakkelig. Nederlanders schrijven kortere Engelse zinnen dan moedertaalsprekers en ze maken minder gebruik van woordjes als *omdat*, *hoewel* of *desalniettemin* om een verband tussen zinnen te leggen. Die staccatostijl komt volgens Burrough niet doordat de Nederlandse schrijvers het Engels niet goed genoeg beheersen om langere zinnen te maken of het Engelse equivalent van *desalniettemin* niet kennen, het komt doordat de Nederlandse schrijfcultuur een andere is dan de Engelse. In het Nederlands ligt de schrijftaal relatief dicht bij de spreektaal, veel meer dan in het Engels. Nederlandse schrijvers houden aan die cultuur vast als ze Engels schrijven; dat zorgt voor de riktakkende toon in de ogen van buitenlandse lezers.

Overstructureren

Een ander verschil tussen de Nederlandse en de Engelse schrijftaal heeft te maken met de alinea. Een Engelse 'paragraph' (volgens het woordenboek de vertaling van *alinea*) springt eigenlijk altijd iets in aan het begin; Nederlandse alinea's beginnen meestal voor aan de regel. Bovendien voegen Nederlandse schrijvers meestal een aantal korte alinea's samen tot een groter, door witregels omgeven, geheel, dat verwarrend genoeg ook wel een 'alinea' wordt genoemd. De alinea is daarmee een belangrijk structurerend element in een Nederlandse tekst. Witregels worden in het Engels veel spaarzamer gebruikt, en alinea's hebben dat structurerende aspect minder.

In een bepaald opzicht overstructureren Nederlanders hun teksten zelfs, in de ogen van Engelstaligen: ze kondigen overdreven uitvoerig aan wat ze gaan vertellen voordat ze het ook daadwerkelijk vertellen. Zo staat er aan het begin van vrijwel elk Nederlands wetenschappelijk artikel een alinea die

ongeveer luidt: 'In paragraaf twee beschrijf ik de probleemstelling; in paragraaf drie de experimentele opstelling; in paragraaf vier ga ik in op enkele problemen en in paragraaf vijf geef ik een conclusie.' Engelstalige lezers lezen die informatie liever niet in proza, maar in een gestructureerde inhoudsopgave – ook bij een artikel.

Parmantigheid

Wat buitenlandse lezers ook vaak opvalt – en soms stoort – aan Nederlandse teksten, is de stellige toon. Wetenschappelijke bevindingen formuleren is een netelige kwestie; als je te voorzichtig bent en te veel *misschien* schrijft of *zou kunnen zijn*, vraagt de lezer zich af wat je nu eigenlijk wél zeker weet. Maar als je te stellig bent over je revolutionaire ontdekkingen, verzet de lezer – die een vakgenoot is en het tot nu toe altijd anders heeft gezien – zich onwillekeurig tegen zo veel parmantigheid.

Er moet daar dus een middenweg gevonden worden tussen valse bescheidenheid en overmoed. Waar die middenweg precies ligt, is minstens voor een deel cultureel bepaald, en in de ogen van Engelstalige lezers doen Nederlandse schrijvers nogal boude uitspraken.

Culturele verschillen in de organisatie van argumenten en teksten zijn moeilijker te benoemen of op te sporen dan vreemde zinsconstructies of spelfouten. Beoordelaars van wetenschappelijke manuscripten komen meestal niet verder dan vage aanbevelingen om de zinnen wat beter in elkaar te laten overvloeien. Burrough hoopt dat haar onderzoek handvatten kan bieden aan beoordelaars om dat soort kritiek preciezer te formuleren, en aan Nederlandse wetenschappers om hun teksten zo te stellen dat buitenlandse beoordelaars ze prettig vinden om te lezen.

Joy Burrough-Boenisch, *Culture and conventions: writing and reading Dutch scientific English*. Utrecht, LOT, 2002. ISBN 90 76864 20 9.